

Писмо о намерама

Г. Dominique Strauss-Kahn
Генерални директор
Међународни монетарни фонд
Вашингтон, 20431
САД

Београд, 3. децембар 2009.

Поштовани господине Strauss-Kahn:

1. Наш програм успешно се спроводи у већини области. Финансијске тензије су попустиле, БДП и извоз су у највећој мери у складу с пројекцијама из периода првог разматрања нашег стенд-бај аранжмана (СБА), док стопа инфлације опада и брже него што је било предвиђено. Међутим, у појединим секторима ефекти глобалне финансијске кризе на нашу привреду били су неповољнији од прогнозираних. Посебно се односи на нагло заустављање експанзије домаћег и спољног задужења сектора предузећа која је претходила кризи, што је довело до потешкоћа у наплати потраживања и несолвентности предузећа. Запосленост опада, домаћа тражња и увоз знатно се смањују него што је пројектовано. Као последица фискални приходи су нижи од планираних, док се дефицит текућег рачуна смањује знатно брже од очекиваног.
2. Упркос овим изазовима, договорени програм извршен је у већини области (Табеле 1-2): испуњени су критеријуми извршења за крај септембра 2009. о минималном износу нето стране активе Народне банке Србије (НБС), максималном износу новог краткорочног задуживања у иностранству и максималном износу неизмирених обавеза према иностранству; испуњени су и индикативни циљеви у погледу максималног износа текућих расхода и акумулираних домаћих гаранција из буџета. Септембарска инфлација је била само незнатно испод програмом предвиђеног циљаног распона. Међутим, критеријум извршења о дефициту консолидованог сектора државе за крај септембра 2009. није испуњен, одражавајући мањи износ прихода од очекиваног.
3. Већина структурних реформи такође је спроведена по плану. Прецизније, три репера су у потпуности испуњена: (i) усвојен је акциони план за преостале банке у већинском државном власништву; (ii) припремљен је редовни тромесечни план токова новца за републички буџет, и (iii) усвојен је план пословања за ЈП „Путеви Србије“. Репер о усвајању планова пословања за десет великих јавних предузећа који подразумевају повећање зарада у 2009. у складу с растом зарада сектора државе, углавном је испуњен. Извршене су планиране активности у погледу реформе пореске управе. Народна банка Србије спровела је непосредну дијагностичку анализу и стрес тестове у 15 највећих банака и једној банци у већинском државном власништву, док су анализе за преостале три банке у већинском државном власништву одложене за крај 2009. године јер се очекује да ће доћи до спајања две од те три банке.

4. У складу са оствареним резултатима, а узимајући у обзир наше опредељење за одржавање макроекономске стабилности и даље спровођење структурних реформи, тражимо да се из обавезе испуњења изузме критеријум извршења о дефициту консолидованог сектора државе за крај септембра 2009. године, закључење другог разматрања стенд-бај аранжмана и повлачење 319,6 милиона специјалних права вучења. Имајући у виду промењену макроекономску перспективу, такође тражимо измену квантитативних критеријума извршења за период до краја ове године, и то: повећање максималног износа дефицита консолидованог сектора државе, смањење циљане стопе инфлације за крај 2009. године и измену плана повлачења преосталих средстава у оквиру програма. Следеће разматрање резултата и финансирања програма уз оцену критеријума извршења утврђених за крај марта, предвиђено је да се обави крајем маја 2010. године. Наше опредељење за наставак спровођења програма потврђује одлука коалиционе Владе да спроведе амбициозан програм фискалног прилагођавања заснован на ограничавању потрошње, који обухвата номинално замрзавање зарада у јавном сектору и пензија током 2010. године, значајно смањење државне администрације током 2010. и наредних година, као и опредељеност да се спроведу кључне реформе у области пензија, образовања и здравства.

5. Сматрамо да су политике и мере наведене у овом меморандуму адекватне за постизање циљева програма и спремни смо да предузмемо и додатне одговарајуће мере. Влада Републике Србије консултоваће се са ММФ-ом пре усвајања таквих додатних мера у складу с политиком ММФ-а о таквим консултацијама. Као и обично, намеравамо да обавестимо јавност о овом споразуму и сагласни смо са објављивањем извештаја Мисије и овог писма.

Макроекономски оквир до краја 2009. године и за 2010. годину

6. Упркос напорима да одржимо економску активност, економска ситуација се у одређеној мери додатно погоршала у односу на раније пројекције предвиђене програмом. Очекује се пад реалног БДП-а од 3% на годишњем нивоу, после чега ће у 2010. уследити скромнији опоравак с реалним растом од 1,5%. Ове године се очекује пад домаће тражње, и то посебно инвестиционе потрошње, што је делимично одраз рестриктивнијих услова на тржишту кредита. Иако је узроковао слабљење притисака у погледу екстерног финансирања, овај пад тражње је такође погоршао фискалну ситуацију, углавном услед смањења пореских прихода. Уз очекивано побољшање спољашњег окружења, током остатка године очекује се и стабилизација активности, након чега ће у 2010. години уследити и почетак опоравка. Недавни подаци о индустријској производњи су охрабрујући, мада је и даље присутна неизвесност у погледу снаге домаће привреде.

7. Очекује се наставак тренда смањења инфлације. Слаба домаћа тражња и умеренији раст зарада у великој мери допринели су слабљењу инфлаторних притисака током последњих неколико месеци, па се очекује да ће инфлација мерена индексом потрошачких цена на крају године бити нешто испод доње границе циљаног распона утврђене програмом, али унутар циљаног распона НБС (6%–10%). Стога се предлаже да се границе распона стопе инфлације за 2009. годину сниже за 2½ процентна поена. Током 2010. године очекује се даљи пад стопе инфлације на средњу вредност циљаног распона.

8. Екстерно прилагођавање одвијало се брже него што је било очекивано с обзиром на знатно смањење домаће тражње. Према садашњим пројекцијама, дефицит

текућег рачуна смањиће се на 8% БДП-а током 2009. године. Убрзање раста извоза очекује се тек 2011. године, док се на средњи рок предвиђа стабилизација дефицита текућег рачуна на око 8% БДП-а.

9. Ситуација у погледу екстерног финансирања се побољшала и чини се да су се токови финансирања стабилизовали. Очекујемо да ће у будућности екстерни токови финансирања бити довољни за финансирање смањених потреба. Очекује се да ће стране матичне банке задржати свој ниво изложености према Србији. Финансирање из приватних прилива, од ММФ-а, других међународних финансијских институција и ЕУ, као и нове алокације СПВ, требало би да буду довољни да се покрију целокупне потребе за екстерним финансирањем у 2009. години.

Фискална политика

10. Стратегија фискалног прилагођавања за период 2009-2010. године и у наредном годинама одражава широк консензус у оквиру наше коалиционе Владе. Циљ те стратегије је да се на средњи рок поново успостави здрав систем јавних финансија, и то углавном путем координираног и уравнотеженог ограничавања потрошње на зараде у јавном сектору и пензије. Наша стратегија може се сажети у седам тачака:

- Прво, у 2009. планирамо да остваримо фискални дефицит од 4½ одсто БДП-а.
- Друго, у 2010. години циљ је остварење ревидираног дефицита од 4% БДП-а. Да би се то остварило, биће нужно задржати већину фискалних мера уведених 2009 – и то посебно номинално замрзавање зарада у јавном сектору и пензија.
- Треће, у периоду после 2010. године наставиће се структурне реформе потрошње с намером да се до 2015. године удео текуће потрошње у БДП-у смањи на 32½ одсто. Истовремено, намеравамо да побољшамо таргетирање социјалних давања. Уз то, предвиђамо и повећање капиталних издатака у складу са стратешким приоритетима које је дефинисао Национални савет за инфраструктуру.
- Четврто, намеравамо да учинимо додатне напоре на побољшању пореске управе и проширењу пореских основица. Међутим, значајна повећања пореских стопа – укључујући и повећање стопе ПДВ-а – узеће се у разматрање тек као крајње мере за постизање фискалне консолидације.
- Пето, с циљем ограничавања евентуалних фискалних обавеза, детаљно ћемо надzirати и одржавати финансијску дисциплину у јавним предузећима, истовремено припремајући већину тих предузећа за приватизацију чим то дозволе услови на тржишту. Могуће обавезе у погледу потраживања за реституцију имовине мораће да се прилагоде нашим строгим буџетским ограничењима.
- Шесто, биће уведена делотворнија законска и процедурална ограничења и санкције ради сузбијања процикличних и предизборних притисака на потрошњу.
- И, седмо, биће побољшано управљање дугом како би се развило домаће тржиште дуга и смањио ризик рефинансирања.

11. Планирамо да фискални дефицит у 2009. години задржимо на $4\frac{1}{2}$ одсто БДП-а тако што ћемо строго поштовати укупан износ потрошње консолидованог сектора државе од око 1.270 милијарди динара који је раније предвиђен. Услед нижих прихода, фискални дефицит је током првих девет месеци 2009. године био за $\frac{3}{4}$ једног процента БДП-а виши од пројектованог износа. До смањених прихода највећим делом дошло је због слабије наплате индиректних пореза, ниже потрошње и увоза, као и нижих непореских прихода. Потрошња је строго контролисана као и издаци за доцње. Већи фискални дефицит од планираног углавном је финансиран издавањем краткорочних трезорских записа.

12. Током 2010. намеравамо да смањимо фискални дефицит на 4% БДП-а. Ова релативно висока циљана стопа дефицита одражава нашу стратегију прилагођавања, засновану на смањењу потрошње, као и компромис између пружања подршке очекиваном скромном опоравку и контролисања структурног фискалног дефицита који је већ сада висок. Међутим, у случају да опоравак привредне активности буде већи него што се тренутно очекује, уштедећемо циклични вишак прихода. Намеравамо да обезбедимо додатно финансирање од Светске банке и ЕУ, а такође планирамо и додатну емисију трезорских записа. Буџет за 2010. годину засниваће се на следећим мерама политике везаним за потрошњу:

- Што се тиче масе зарада у јавном сектору за 2010. годину, планирамо да на номиналном нивоу замрзнемо све зараде и примања у сектору државе; број административних службеника на републичком и локалном нивоу биће смањен за око 10 одсто почетком 2010, а ове мере пратиће и замрзавање новог запошљавања на свим нивоима државне управе, укључујући и запослене с уговорима на одређено време. Процењује се да ће ове мере свести масу зарада сектора државе на око 300 милијарди динара ($9\frac{1}{4}$ одсто БДП-а) у 2010. години.
- Номинално замрзавање пензија наставиће се и у 2010. години, при чему је наредно усклађивање са инфлацијом предвиђено за април 2011. Примена ове мере би требало да издатке пензионих фондова сведе на око 395 милијарди динара ($12\frac{1}{4}$ одсто БДП-а) у 2010. години. Друга ненаменска социјална давања остаће замрзнута у номиналном износу. Наменска социјална давања (породични и дејчи додаци) не само што ће бити усклађена са инфлацијом већ ће вероватно и порасти услед већег броја корисника.
- Задржаћемо дискрециона смањења потрошње из 2009. године, укључујући и смањење трансфера јединицама локалне самоуправе, а планирамо и да постепено обуставимо програме субвенционисаних кредита уведене током 2009. године.
- Што се тиче капиталне потрошње и нето буџетских позајмица, за циљ ћемо имати заштиту улагања у производњу и убрзање капиталних пројеката који се финансирају из иностранства. Истовремено, пројекат реструктурирања фабрике аутомобила „Застава“ који се спроводи заједно с „Фиатом“ коштаће буџет скоро $\frac{1}{2}$ једног процента БДП-а током 2010. године.

13. Од 2010. године биће спроведене додатне реформе с циљем дугорочног смањења масе зарада јавног сектора. Наш средњорочни циљ је да смањимо масу зарада у консолидованом сектору државе на око 8 одсто БДП-а. За то ће бити потребне

додатне структурне реформе у секторима образовања и здравства у складу с недавним препорукама Светске банке.

14. До краја фебруара 2010. биће поднет Скупштини предлог закона о реформи пензионог система (структурни репер). Настављајући претходне реформске напоре а у очекивању знатних притисака на финансирање исплате пензија услед демографских кретања, овај нови закон ће поставити пензиони систем Србије на одрживије финансијске основе. Општи циљ којим се руководимо код реформе и смањивања трошкова је да се смање издаци пензионих фондова на око 10% БДП-а до 2015, и то с процењеног нивоа од 13% БДП-а у 2009. Међу кључним елементима новог закона биће: (i) подизање минималне старосне границе за одлазак у пензију и за мушкарце и за жене са 53 на 58 година; (ii) строго ограничење професија с правом на бенефицирани радни стаж; (iii) повећање минималног стажа и постепено елиминисање више од половине додатног стажа за жене; (iv) поштравање услова за додељивање породичних пензија. Те мере ће морати да се примењују постепено, а биће предвиђено да у целини ступе на снагу око 2020. године. Међутим, пошто ће демографска и миграциона кретања бити извеснија у току наредних неколико година, мораће се размотрити и даље реформе параметара старосне границе за пензионисање, минималног радног стажа и стимулација за одлазак у превремену пензију. Такође, планирамо да побољшамо ефикасност наплате доприноса, укључујући и вођење евиденције о свим уплатиоцима социјалног осигурања у јединственом централном регистру. Да би се успоставила равнотежа паралелно са напорима да се ограничи маса зарада у јавном сектору, у 2011. планирамо да поново почнемо с усклађивањем пензија са инфлацијом које је предвиђено важећим законом. Како бисмо омогућили пензионерима да осете позитивне ефекте могућег развоја наше привреде, а у складу са средњорочним циљем смањења удела потрошње на пензије у БДП-у, уколико реални раст БДП-а пређе границу од 4 одсто, пензије би се у том случају увећале за износ раста преко те границе.

15. Обезбедиће се дисциплина у исплати зарада у јавним предузећима. Влада ће усвојити планове пословања за 2010. годину за десет највећих јавних предузећа у складу са замрзавањем зарада на номиналном нивоу до краја фебруара 2010. (структурни репер). Поред тога, усвојићемо неопходне мере да обезбедимо замрзавање масе зарада у комуналним предузећима на нивоу локалне самоуправе до краја марта 2010.

16. У циљу одржавања финансијске дисциплине и у периоду после 2010. године у складу са стратегијом прилагођавања на страни потрошње, значајно ће се оснажити буџетска правила и процедуре. Недавно усвојеним Законом о буџетском систему већ су уведене горње границе на средњорочну потрошњу за наредне три године и предвиђено је повећање транспарентности путем буџета пореских расхода. Унапредиће се примена важећег закона, и то путем побољшања израде и извршења буџета, као и извештавања о извршењу, али ће такође и важећи Закон о буџетском систему бити измењен у Закон о буџетском систему и одговорности који ће у потпуности бити прилагођен специфичним околностима и потребама Србије. Ради остварења овог циља Министарство финансија формирало је радну групу састављену од домаћих стручњака која ће до краја фебруара 2010. припремити детаљан предлог даљег побољшања важећих закона, процедура и казних одредаба ради ефикасне заштите од притисака на потрошњу и дефицит. Влада би требало да усвоји Нацрт закона о буџетском систему и одговорности и достави га Скупштини до краја априла 2010 (структурни репер).

Политика у финансијском сектору

17. Наставиће се са значајним унапређењем плана који се односи на случајеве непредвиђених околности, припремљеног у оквиру програма. Што се тиче правног оквира који служи као темељ недавно усвојене стратегије за борбу против кризе, НБС, у сарадњи с Владом припрема измене и допуне више прописа како би овај оквир постао у потпуности оперативан.

18. Спровођење Програма за подршку финансијском сектору, који се показао кључним за одржавање финансијске стабилности, биће настављено. НБС ће наставити рад на релаксацији, и у одређеним областима на ублажавању макропруденцијалних прописа, и то поготово када је реч о резервисању и класификацији активе. Непосредне дијагностичке анализе и стрес тестови у преосталим банкама биће спроведени до краја 2009. (структурни репер). Истовремено, НБС ће наставити да сарађује са иностраним надзорним телима и матичним банкама како би се омогућило испуњење преузетих обавеза водећих страних банака да задрже своју изложеност према Србији. Узимајући у обзир смањене тензије у финансијском сектору и мање потребе за спољним финансирањем, разматра се могућност постепеног смањења обавеза одржавања изложености, у очекивању наредног састанка за координацију с банкама који је оквирно планиран за почетак 2010. године. Не очекује се да ће ове активности значајно утицати на могућности домаћег финансирања за потребе државе.

19. У међувремену, постоји хитна потреба за побољшањем оквира за реструктурирање дугова у светлу брзог раста неизмирених кредитних обавеза предузећа (структурни репер). Како би се разрешило питање блокирања рачуна код банака на основу издатих меница, НБС ће до краја марта 2010. увести обавезу регистрације издатих меница у обједињеном регистру и размотрити могућности измене принципа намирења првог на листи поверилаца на терет блокираних рачуна са алтернативном правичнијом наплатом. Уз то, Министарство економије и регионалног развоја и НБС предводиће активности на успостављању вансудског механизма за репрограмирање и реструктурирање дугова.

20. Државни власнички удели у банкама биће елиминисани чим то постане могуће. Међутим, планирана приватизација четири банке у већинском државном власништву одложена је због неповољних услова на тржишту. Ипак, до јуна 2010. године намеравамо да спојимо банку „Поштанску штедионицу“ са „Привредном банком Панчево“, као и да приведемо крају преговоре с приватним инвеститором о приватизацији „Credy bank“. Што се тиче „Српске банке“, још увек разматрамо опције које су нам на располагању. Уз то, намеравамо да до краја 2009 у сарадњи са осталим акционарима довршимо докапитализацију „Комерцијалне банке“.

21. Развој финансијског тржишта и даље је кључни средњорочни циљ. Наставићемо да побољшавамо поступак аукције трезорских записа, што је већ довело до знатног повећања тражње за државним хартијама од вредности, како од стране банака и других институција. Да би се подстакло формирање криве приноса – битне референтне тачке за финансијско тржиште – планирамо да постепено проширујемо понуду рочности и повећавамо пондерисану просечну рочност трезорских записа. У наредних неколико месеци размотрићемо и могућности за развој секундарног тржишта обвезница, и, ради заштите од ризика од рефинансирања повезаних с релативно кратком рочношћу трезорских записа, побољшаћемо управљање готовином буџета и дугом.

Монетарна политика и политика девизног курса

22. Монетарна политика биће и даље усмерена на задржавање инфлације у унапред задатом циљаном распону за 2010. годину (4–8%). Очекује се да ће НБС наставити с релаксацијом монетарне политике, мада са опрезом због ризика које носе стална инфлаторна очекивања, могући бржи опоравак агрегатне тражње, даљи раст цена енергије на светском тржишту и планирано повећање регулисаних цена. Према програму, кретања инфлације биће праћено кроз стандардни механизам консултација. У складу са оквиром монетарне политике, биће задржан постојећи режим руковођеног флукутирања девизног курса.

23. Планира се унапређење координације активности између Владе и НБС у погледу планираних промена регулисаних цена. Прелиминарни план Владе, који подразумева прилагођавање регулисаних цена од $9\pm 2\%$ у 2010. години, мора бити даље анализиран и разрађен будући да представља кључни основ за пројекцију инфлације коју припрема НБС. Посебно је битно размотрити измене цена на основу пажљиве анализе финансијске ситуације јавних предузећа из области енергетике и локалне самоуправе. У наредних неколико недеља, ове активности ће бити поверене новој радној групи састављеној од експерата НБС, Министарства финансија и других релевантних министарстава и агенција.

Мере структурне политике

24. **Наставиће се модернизација јавних и комуналних предузећа како би се омогућило да се у њих инвестира приватни капитал:**

- **Велика државна предузећа.** На основу појединачних анализа, наставићемо са корпоратизацијом, где је потребно, коју ће пратити потпуна или делимична приватизација, заједничко улагање или уговор о приватном управљању. „Фиат“ је већ преузео фабрику аутомобила „Застава“ путем заједничког улагања и почео обиман програм улагања ради модернизације и проширења производње. Покренут је амбициозан програм реструктурирања авиокомпаније „ЈАТ“ и очекујемо да приватизујемо фармацеутску компанију „Галеника“ за коју ће се расписати тендер почетком 2010. године. Реструктурирање „Железница“ ће се такође убрзати с намером да се на средњи рок смањи потреба за сталним пружањем значајних износа субвенција. Како би се повећала транспарентност објављиваће се годишњи извештаји о ревизији финансијских извештаја државних предузећа.
- **Локална предузећа.** До краја марта 2010. Влада ће, у сарадњи са општинама, започети свеобухватну ревизију пословања и финансијског положаја свих јавних и комуналних предузећа у власништву локалних самоуправа с циљем смањења губитака и буџетских трансфера, а истовремено и побољшања пружања услуга и припреме за улазак приватног сектора. Министарство економије и регионалног развоја припремиће стратегију за трансформацију локалних јавних комуналних предузећа и одређивање начина и модалитета за укључивање приватног капитала.

- **Наставиће се програм приватизације предузећа у друштвеном власништву током 2010. године. Циљ је да се приватизује или ликвидира већина преосталих друштвених предузећа и фирми издвојених из јавних комуналних предузећа које се не баве основном делатношћу тих предузећа.**

25. Наставиће се напори на побољшању пословног окружења и промовисању развоја приватног сектора. Започета је ревизија прописа ради поједностављивања пословне регулативе путем елиминације, разјашњења или усклађивања прописа и правила која нарушавају предвидивост пословног окружења или знатно поскупљују пословање. Важно је навести и да је основана нова Агенција за борбу против корупције с новим, ширим овлашћењима и одговорностима. Ова Агенција почеће с радом 1. јануара 2010. године и замениће садашњи Одбор за решавање о сукобу интереса. Такође, разматра се и више иницијатива за побољшање конкурентног окружења на домаћем тржишту и у сектору увоза, као и смањење неефикасних субвенција где год је то могуће. Уз то, настојаће се да се реше отворена, али потенцијално веома тешка, питања реституције и власништва над земљиштем.

/потпис/

Мирко Цветковић
председник Владе

/потпис/

Радован Јелашић
гувернер
Народне банке Србије

/потпис/

Диана Драгутиновић
министар финансија

Прилози

Табела 1. Србија: Квантитативна условљеност по основу станд-бај аранжмана, 2008-10 1/											
	2008				2009					2010	
	Децембар		Март		Јун		Септембар		Децембар	Март	Децембар
	Циљеви по програму	Стварни подаци	Циљеви по програму	Стварни подаци	Циљеви по програму	Стварни подаци	Циљеви по програму	Стварни подаци	Ревидирани циљеви по програму	Циљеви по програму	Пројекција
Квантитативни критеријуми извршења											
Минимални износ нето стране активе НБС (у млрд. евра)	5,0	6,1	5,1	6,0	4,4	5,9	3,6	5,3	4,3	4,0	3,5
Максимални износ дефицита консолидованог сектора државе (у млрд. дин.) 2/	64	69	15	12	34	55	58	79	134	23	129
Максимални износ закљученог или гарантованог новог краткорочног задужења јавног сектора у иностранству (до једне године, укљ. ту годину, у мил. евра) 2/	0	0	0	0	10	0	10	1,6	10	20	20
Максимални износ закљученог или гарантованог новог неконцесионалног задужења јавног сектора у иностранству (преко једне године, у мил. евра) 2/	50	0	200	0	550	100	550	100	550	200	600
Максимални износ акумулираних доцњи државе према иностранству (у континуитету, у мил. евра)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Инфлаторни коридор (у процентима)											
Централна пројекција	10,0	8,6	9,2	9,4	8,0	8,3	9,5	7,3	7,5	5,4	6,5
Горња граница циља	12,0	/	11,2	/	10,0	/	11,5	/	9,5	7,4	8,5
Доња граница циља	8,0	/	7,2	/	6,0	/	7,5	/	5,5	3,4	4,5
Индикативни циљеви											
Максимални износ текућих расхода у републичком буџету (у млрд. дин.) 2/	635	633	190	152	335	331	520	506	695	182	729
Максимални износ бруто акумулираних домаћих гаранција републичког буџета, Гаранцијског фонда, Фонда за развој, као и домаће задужевање Гаранцијског фонда и Фонда за развој (у млрд. дин.) 2/	/	/	/	/	50	7	50	15	50	13	50
1/ Као што је дефинисано у Писму о намерама, Меморандуму о економској и финансијској политици и Техничком меморандуму о разумевању.											
2/ Кумулативно од 1. јануара											
3/ Искључујући зајмове које су одобрили ММФ, Европска банка за обнову и развој (EBRD), Европска инвестициона банка (EIB), Европска унија, Међународна банка за обнову и развој (IBRD), Кредитна банка за развој (KfW), Eurofima, Банка за развој Савета Европе (CEB), Међународна финансијска корпорација (IFC) и билатерални кредитори Владе, као и дуг уговорен у контексту споразума о реструктурирању.											

Табела 2. Србија: Предложена нова условљеност

Мера	Циљани датум	Образложење условљености
Претходне акције		
1. Влада треба да поднесе Скупштини буџет за 2010. годину који је у складу са програмом, укључујући и пратеће прописе	Пре датума заседања Одбора извршних директора ММФ-а	Опредељеност за кредибилан пакет фискалног прилагођавања
Структурни репери		
1. Влада треба да поднесе Скупштини Предлог закона о реформи пензионог система који обухвата мере наведене у Техничком меморандуму о разумевању - ТМУ (тачка 20).	Фебруар 2010.	Очување фискалне одрживости на средњи рок
2. Влада треба да поднесе Скупштини Предлог закона о буџетском систему и одговорности са пратећим прописима (тачка 21 ТМУ).	Април 2010.	Подршка средњорочном плану фискалног прилагођавања и опредељености да се очува фискална одрживост
3. Усвајање измена релевантних закона и прописа који се односе на наплату потраживања по кредитима и регулативе ради побољшања оквира за реструктурирање дугова предузећа (тачка 24 ТМУ).	Март 2010.	Решавање питања блокираних рачуна који изазивају непотребне стечајеве и побољшање способности банака да реше све већи број ненаплативих потраживања.
4. Влада треба да усвоји планове пословања за велика државна предузећа који су у складу са политиком зарада и запошљавања у сектору државе за 2010. и обезбеди трансфер профита држави (тачка 19 ТМУ).	Фебруар 2010.	Ограничење раста условних обавеза обезбеђењем доследне политике зарада и запошљавања и трансфером профита у буџет државе

Технички меморандум о разумевању**РЕПУБЛИКА СРБИЈА****Технички меморандум о разумевању**

1. Овим меморандумом утврђује се сагласност у погледу дефиниција индикатора који ће се користити за праћење спровођења програма. С тим у вези, државни органи ће Одељењу ММФ-а за Европу доставити неопходне податке чим они постану доступни. Општи принцип је да ће сви индикатори бити праћени на основу методологија и класификације монетарних, финансијских и фискалних података које су биле на снази 1. октобра 2008, осим у доле наведеним случајевима.

А. Минимални износ нето стране активе НБС

2. **Нето страна актива** Народне банке Србије се састоји из активе девизних резерви умањене за пасиву девизних резерви, са стањем на крају тромесечја.

3. У смислу овог програма, **актива девизних резерви** дефинише се као монетарно злато, специјална права вучења, резервна позиција код ММФ-а и ефективни страни новац у конвертибилним валутама. Та актива се сматра девизним резервама само уколико је под ефективном контролом НБС или јој је на располагању у сваком тренутку. Из активе девизних резерви искључени су: неподељена актива бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (СФРЈ), дугорочна актива, потраживања НБС од резидентних банака и других небанкарских институција, као и подружница или огранака српских пословних банака у иностранству, актива у неконвертибилним валутама, заложена актива резерви (нпр. дата у залог за иностране зајмове или на основу терминских уговора) и племенити метали осим монетарног злата.

4. У смислу овог програма, сва актива у иностраној валути обрачунава се у еврима по **програмском девизном курсу из доње табеле**. За остатак 2009, програмски девизни курс је курс који је важио на дан 11. марта 2009. Монетарно злато се вреднује по просечној цени лондонског фиксинг тржишта која је важила на дан 11. марта 2009.

Унакрсни девизни курсеви и цена злата у смислу програма 1/

	РСД	Вредност у еврима	УСД	СПВ
Валута:				
	1,0000	0,0106	0,0134	0,0093
РСД				
Евро	94,0972	1,0000	1,2647	0,8715
УСД	74,4028	0,7907	1,0000	0,6891
СПВ	107,9718	1,1475	1,4512	1,0000
Злато		727,35	919,875	633,88

5. У смислу овог програма, **пасива девизних резерви** дефинише се као краткорочни зајам или депозит у иностраној валути (с рочношћу до једне године, укључујући ту годину); обавезе НБС према резидентима и нерезидентима по основу свопова (укључујући део злата НБС који је колатерализован) и термински уговори; повлачење средстава од ММФ-а и зајмови које је НБС уговорила на међународним тржиштима капитала, код страних банака и других финансијских институција или код страних држава без обзира на рочност. Искључена је неподељена девизна пасива СФРЈ. Такође се искључују средства примљена по основу алокација СПВ после 20. августа 2009.

6. На дан 30. септембра 2009. нето страна актива НБС, процењена по програмском девизном курсу, износила је 6.450 милиона евра; актива девизних резерви износила је 9.848 милиона евра, а пасива девизних резерви 3.398 милиона евра.

7. **Корективни фактори.** У смислу програма, циљна вредност нето стране активе биће ревидирана навише *pari passu* за износ у ком: (i) НБС после 30. септембра 2009. поврати замрзнуту активу СРЈ, активу СФРЈ, дугорочну активу и потраживања у страним валутама према резидентним банкама и небанкарским институцијама, као и српским пословним банкама у иностранству; (ii) реструктурирање банкарског сектора које спроводи Агенција за осигурање депозита обухвати отпис обавеза НБС у иностраној валути према резидентним банкама. Минимални износ нето стране активе биће такође ревидиран навише приватизационим девизним приходима оствареним после 30. септембра 2009. Приходи од приватизације у овом контексту дефинишу се као приходи остварени продајом или давањем у закуп целина или делова правних лица и имовине у власништву јавног сектора који су депоновани у девизама код НБС, директно или преко Трезора.

Б. Механизам консултација о инфлацији

8. Инфлација се дефинише као дванаестомесечна промена индекса потрошачких цена на крају периода, на начин на који је мери и објављује Републички завод за статистику.

9. Уколико дође до одступања од утврђеног циљаног распона инфлације на крају тромесечја водиће се разговори са ММФ-ом о разлозима за одступање и предложеним мерама. У случају одступања већег од једног процентног поена од горње или доње границе које су наведене у Табели 1 биће неопходне консултације са Одбором извршних директора ММФ-а о разлозима за одступање и предложеним мерама које ће се тим поводом применити пре него што се затраже додатна средства у складу са стенд-бај аранжманом.

Ц. Максимални износ доцње у сервисирању спољног дуга

10. **Дефиниција.** Доцња у сервисирању спољног дуга се дефинише као закаснило сервисирање дуга на име обавеза које је јавни сектор непосредно преузео или за које гарантује, осим када је реч о дугу који се може репрограмирати или реструктурирати. Захтев програма је да се у складу с

договором ни у једном тренутку не акумулирају доцње према иностранству у погледу дугова јавног сектора или дугова за које јавни сектор гарантује. Државни органи опредељени су за наставак преговора с повериоцима ради измирења свих преосталих доцњи државе у сервисирању спољног дуга.

11. **Извештавање.** Рачуноводствени подаци о доцњи према иностранству која не може бити репрограмирана, разврстани према повериоцу (ако их има), с детаљним образложењима, достављаће се једном месечно и то у року од две недеље по истеку сваког месеца. Подаци о другој доцњи која се може репрограмирати достављају се посебно.

Д. Максимални износ спољног дуга

12. **Дефиниције.** Максимални износ закљученог или гарантованог новог неконцесионалног спољног дуга јавног сектора с почетном рочношћу дужом од једне године, као и краткорочног спољног дуга (с рочношћу до једне године) важи не само за дугове дефинисане у тачки 9. „Смерница о критеријумима извршења у погледу спољног дуга“, усвојених 24. августа 2000. (Одлука бр. 12274-(00/85)) већ и за уговорене или гарантоване обавезе за које није добијена вредност. Из овог критеријума извршења искључени су уобичајени краткорочни увозни кредити.

13. Из овог максималног износа искључени су кредити које су одобрили ММФ, Европска банка за обнову и развој (EBRD), Европска инвестициона банка (EIB), Европска унија (EU), Међународна банка за обнову и развој (IBRD), Кредитна банка за развој (KfW), Развојна банка Савета Европе (СЕВ), Еуроџита, Међународна финансијска корпорација (IFC) и билатерални кредитори Владе, као и дуг уговорен у контексту споразума о реструктурирању. У смислу овог критеријума извршења, јавни сектор састоји се од консолидованог сектора државе, Агенције за осигурање и финансирање извоза (АОФИ), Фонда за развој и Гаранцијског фонда.

14. Што се тиче новог дуга према корисницима буџета, датум уговарања дуга сматраће се меродавним датумом у смислу програма. Када је реч о новом дугу према лицима која нису корисници буџета, датум потписивања прве гаранције сматраће се меродавним датумом. Износ у коме је уговорен или гарантован нови дуг биће претворен у евре за сврхе програма у складу с унакрсним девизним програмским курсевима из овог Техничког меморандума о разумевању. Концесионалност ће се заснивати на дисконтној стопи која се посебно одређује за сваку валуту на основу десетогодишњег просека комерцијалне референтне каматне стопе (CIRR) ОЕСД-а за кредите или закуп с рочношћу дужом од 15 година, односно на основу шестомесечног просека CIRR-а за кредите или закуп с рочношћу краћом од 15 година. Према овој дефиницији концесионалности, само дугови са елементом донације који износи 35% или више искључују се из ограничења у погледу дугова.

15. **Извештавање.** Рачуноводствено праћење сваког дуга појединачно, и то свих нових концесионалних и неконцесионалних дугова које је закључио или гарантовао јавни сектор, укључујући и изворну документацију о дугу, податке о обавезама сервисирања дуга и сву релевантну пратећу документацију,

достављаће се једном тромесечно у року од четири недеље по истеку сваког тромесечја.

Е. Фискална условљеност

16. **Фискални биланс консолидованог сектора државе**, на готовисној основи, дефинише се као разлика између укупних прихода консолидованог сектора државе (укључујући донације, али искључујући донације за подршку буџету од Европске уније или било ког њеног дела) и укупних расхода консолидованог сектора државе (без обзира на извор финансирања) како је наведено у „Табели класификације статистике владиних финансија“ (GFS classification table), укључујући расходе који се финансирају из страних пројектних кредита. У смислу програма, консолидовани сектор државе обухвата буџет Републике Србије (средства из буџета и сопствени приходи), јединице локалне самоуправе, фонд за пензијско и инвалидско осигурање (запослени, осигураници самосталних делатности и пољопривредници), Републички завод за здравствено осигурање, Националну службу за запошљавање и ЈП „Путеве Србије“ и подружнице овог предузећа. Нови фонд који се не финансира из буџета или подружница, а који се оснује током трајања програма, биће консолидован у сектор државе. Приходи републичког буџета не обухватају трансфер профита од НБС. Расходи не обухватају отплату доцњи ЈП „Путева Србије“ насталих до краја 2008. године.

17. **Корективни фактори.** Максимални износ дефицита биће ревидиран навише за додатне расходе до којих може доћи у случају потребе за пословима повериоца последње инстанце, у складу са оквиром финансијске стабилности (Писмо о намерама, тачка 18) након обављених консултација с представницима ММФ-а. Овај износ повећаће се (односно умањити) у 2009. за износ пројектних кредита реализованих од страних кредитора из тачке 13. Техничког меморандума о разумевању консолидованом сектору државе, а који је виши (односно нижи) од онога што је у табели у даљем тексту наведено као предвиђено програмом, у договору са представницима ММФ-а, на основу стварне реализације средстава према заједничком извештају Министарства финансија и НБС. То усклађивање се не односи на програмске кредите и генералну подршку буџету.

Реализација пројектних кредита од страних кредитора	
Од 1. јануара 2009. до:	Предвиђено програмом (у млрд дин.)
31. децембра 2009.	12,0

Реализација пројектних кредита од страних кредитора	
Од 1. јануара 2010. до:	Предвиђено програмом (у млрд дин.)
31. марта 2010.	4,3
30. јуна 2010.	8,5
30. септембра 2010.	12,8
31. децембра 2010.	17,0

18. **Текући расходи државе из републичког буџета** (искључујући расходе који се финансирају из сопствених извора) обухватају зараде, субвенције, добра

и услуге, плаћање камате, трансфере јединицама локалне самоуправе и фондовима социјалне заштите, социјална давања из буџета, друге текуће расходе и нето буџетске позајмице. Ти расходи не укључују капиталне расходе. Максимални износ ће се ускладити за износ додатних расхода по основу могућих обавеза државе као повериоца последње инстанце складу са оквиром финансијске стабилности (Писмо о намерама, тачка 18).

19. Велика јавна предузећа чије се пословање прати у складу са програмом укључују следећих десет предузећа или њихове правне следбенике: ЈП „Електропривреда Србије“ (ЕПС), ЈП „Електромрежа Србије“ (ЕМС), ЈП „Транснафта“, ЈП „Србијагас“, ЈП „ПТТ Србије“, ЈП „Југословенски Аеротранспорт“, ЈП „Железнице Србије“, ЈП „Србијашуме“ ЈП „Аеродром Никола Тесла Београд“ и ЈВП „Србијаводе“. Овај списак не обухвата ЈП „Путеви Србије“, који се сматра делом консолидованог сектора државе, ЈП „Нафтна индустрија Србије“ (НИС), које је у већинском приватном власништву, и ЈП „Телеком Србије“, коме су конкуренција други пружаоци телекомуникационих услуга. У наредном периоду програм ће укључивати и праћење укупне масе зарада јавних комуналних предузећа на локалном нивоу.

20. **Закон о пензијском систему.** Нови предлог закона о реформи пензијског система требало би да буде поднет Скупштини до краја фебруара 2010. Тим законом би требало поштристи услове за одлазак у превремену пензију, и то применом следећих мера: (i) постепеним повећањем минималне старосне границе за одлазак у превремену пензију са садашње 53 године на 58 година и за мушкарце и за жене до 2020. године; (ii) ограничењем могућности за превремено пензионисање пре минималне старосне границе на ограничен број професија; (iii) повећањем доње границе радног стажа за одлазак у пензију за жене са 35 на 38 година и постепеним укидањем више од половине додатног радног стажа за жене.; и (iv) подизањем старосне границе за стицање права на породичну пензију на 58 година за мушкарце и 53 године за жене. Даље, законом о пензијском систему увешће се строга ограничења за бенефицирани радни стаж, који ће бити признат само за ограничен број професија. Поред тога, планира се побољшање ефикасности наплате доприноса, укључујући и вођење евиденције о свим уплатиоцима социјалног осигурања у јединственом централном регистру. У новом предлогу закона, усклађивање пензија од 2011. године на даље биће ограничено на усклађивање са индексом потрошачких цена уз увећање за остварени привредни раст, а у складу са средњорочним циљем смањења нето издатака за пензионе фондове на око 10% БДП-а. Прецизније, шестомесечно усклађивање пензија са индексом потрошачких цена, које је предвиђено постојећим законом, наставиће се априла 2011. године, а у случају да реални раст БДП-а у претходној години пређе границу од 4 одсто, априлско повећање пензија биће увећано за разлику између раста оствареног у претходној години и ове границе (крај фебруара 2010).

21. **Правни оквир фискалне одговорности.** Важећи Закон о буџетском систему треба да буде измењен и допуњен с циљем додатног јачања фискалне дисциплине. Измене и допуне које Влада треба да усвоји и поднесе Скупштини треба да: (i) успоставе јасна и транспарентна правила ради јачања контроле над средњорочним фискалним оквиром, (ii) ојачају фискалне процедуре из важећег Закона о буџетском систему, укључујући евентуално оснивање независног

фискалног савета и (iii) успоставе делотворне механизме за праћење и извршавање фискалних питања (крај априла 2010).

22. Максимални износ (брuto) акумулираних домаћих гаранција републичког буџета, Гаранцијског фонда и Фонда за развој. Максимални износ по овом основу такође обухвата уговарање нових домаћих позајмица Гаранцијског фонда и Фонда за развој. Искључене су гаранције пружене по основу оквира финансијске стабилности (Писмо о намерама, тачка 18), осим у случају када су кредити односно гаранције дати правним лицима искључујући институције из финансијског сектора.

23. Извештавање. Подаци о приходима консолидованог сектора државе и табела стања готовине у Трезору достављаће се једном недељно, и то средом; ажуриране пројекције токова новца за републички буџет за крај године достављаће се 5 дана по истеку сваког месеца, а подаци о стању доцњи расхода републичког буџета, ЈП „Путеви Србије“ и фондова социјалне заштите 15 дана по истеку сваког месеца. Укупни фискални подаци консолидованог сектора државе (укључујући и фондове социјалне заштите) достављаће се до 25. дана у сваком месецу. Велика јавна предузећа из става 19. достављаће тромесечне извештаје и податке о маси зарада [45] дана по истеку сваког тромесечја.

Ф. Условљеност финансијског сектора

24. Измене правног оквира за реструктурирање дугова биће усредсређене на две области: блокаде рачуна на основу меница и вансудско репрограмирање и реструктурирање дугова. Што се тиче прве области, НБС ће (i) увести обавезу регистрације издатих меница у обједињеном регистру, коришћењем стандардизованог формата који садржи неопходне податке о кредиту, условима блокаде и опцијама превремене наплате, (ii) када је реч о вансудском репрограмирању и реструктурирању дугова, Министарство економије и регионалног развоја и НБС ће уз консултовање Министарства финансија и банака, припремити потребне измене и допуне прописа како би се успоставио оквир којим ће се омогућити кључним повериоцима – на основу њихове релативне изложености – да по скраћеном поступку покрену и спроведу вансудско репрограмирање и реструктурирање дугова предузећа. Влада ће ове измене усвојити до краја марта 2010. (структурни репер). Поред тога, Министарство економије и регионалног развоја ће у сарадњи са НБС размотрити могућност измене принципа намирења првог повериоца на листи на терет блокираних рачуна са алтернативном правичнијом наплатом.

Извештавање о квантитативним критеријумима извршења

Надлежна институција	Врста података	Рок
НБС	Нето страна актива НБС (укључујући корективне факторе)	У року од недељу дана по истеку месеца
Министарство финансија	Дефицит консолидованог сектора државе	У року од 25 дана по истеку месеца
НБС и Министарство финансија	Нови краткорочни закључени или гарантовани спољни дуг јавног сектора	У року од четири недеље по истеку тромесечја
НБС и Министарство финансија	Нови неконцесионални закључени или гарантовани спољни дуг јавног сектора	У року од четири недеље по истеку тромесечја
Министарство финансија	Доцње државе према иностранству	У року од две недеље по истеку месеца
НБС	Инфлација мерена индексом потрошачких цена	У року од четири недеље по истеку месеца
Министарство финансија	Текући расходи републичког буџета	У року од 25 дана по истеку месеца
Министарство финансија	Бруто акумулиране домаће гаранције републичког буџета, Гаранцијског фонда и Фонда за развој, као и домаће задуживање Гаранцијског фонда и Фонда за развој	У року од осам недеља по истеку месеца